

СУЧАСНИЙ РОЗВИТОК ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇЇ РОЗВИТКУ ВРАХОВУЮЧИ МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

Когут Юля, Когут Вікторія

к.е.н., доц., Закарпатський Угорський Інститут імені
Ференца Ракоці II, кафедра економіки,

студентка IV курсу, ДВНЗ «Ужгородський національний університет», економічний
факультет, напрям підготовки Фінанси і кредит

У статті розглянуто розвиток фінансової системи України. Визначено перспективи її розвитку враховуючи міжнародний досвід.

АБСТРАКТ

A cikk feltárja az ukrán pénzügyi rendszer fejlődését. Meghatározza a fejlődés további perspektíváit a nemzetközi tapasztalatok fényében.

Вступ. Фінансова система України залежить від організації фінансів, фінансових відносин та фінансової політики держави. В Україні перспективи та розвиток фінансової системи важливе місце посідає фінансова політика, яка націлює на економічне зростання та забезпечує всі показники розвитку країни.

Постановка проблеми. Негативні явища фінансової системи України є наслідком економічної кризи, що призвела до дисбалансів, фінансової нестабільності, повільного впровадження реформ у суспільстві, зростання бюджетного дефіциту, зниження рівня економіки, скорочення робочих місць, знецінення національної валюти, вплив депозитів та збільшення процентної ставки по кредитам. Крім того, військові дії на сході ускладнюють кри-

зові явища фінансової інфраструктури. У такому стані фінансова система терміново потребує реформування всіх ланок враховуючи чинне законодавство щодо децентралізації місцевих фінансів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням розвитку фінансової системи України присвячені наукові праці таких вчених, як О.Д. Василик, В.Г. Дем'янишин, В.М. Суторміна, В.М. Федосов, С.І. Юрій, В.О. Іваницька, Д.В. Коваленко та багато інших. Однак, залишаються недослідженими питання сучасного розвитку та перспективи фінансової системи враховуючи міжнародний досвід.

Постановка завдання. Метою даного дослідження є виявлення проблемних питань фінансової системи та перспективи

її розвитку, враховуючи «Комплексну програму розвитку фінансового сектору України до 2020 року» та міжнародний досвід.

Виклад матеріалу дослідження. За роки самостійності Україна пройшла значні зміни в фінансовій системі, але її проблемою є, насамперед, те, що вона не може ефективно і достовірно акумулювати фінансові ресурси з метою їх подальшого перерозподілу між усіма сферами, що призводить до незбалансованості всіх ланок фінансової системи та зниження конкурентоспроможності економіки.

Актуальним у формуванні фінансової системи є створення ринкового господарства, ринкової економіки, які впливають на створення національного доходу та сукупного продукту. Сучасний розвиток фінансової системи України можливий при врахуванні позитивного міжнародного досвіду.

Враховуючи сукупність сфер та ланок держави ефективна фінансова система є рушійною силою, яка впливає не тільки на всі економічні і соціальні сфери держави, але і на кожного громадянина держави. При децентралізації влади в Україні, особливої актуальності набуває функціонування фінансової системи, яка впливає на формування місцевих фінансів та державного бюджету України. Це перший крок до певної еволюції фінансової системи України у фінансовий міжнародний простір країн Європи та світу. Серед важливих проблем фінансів України є існування тіньової економіки, що знижує реальні доходи населення та фінансовий стан суб'єктів господарювання.

Тіньова економіка приховує справжній фінансовий стан підприємств усіх форм власності, не захищає права інвесторів та унеможливорює зростання реального сек-

тору економіки. Залучення інвестицій на основі загального сприятливого інвестиційного клімату для всіх видів капіталу створює умови для фінансового забезпечення та розвитку окремих територій. Відсутність коштів для інвестування вимиває галузеву інфраструктуру на багатьох територіях України.

Для залучення інвестицій необхідно визначити їх рівень на окремих адміністративних територіях враховуючи фінансові, матеріальні, трудові ресурси та традиції кожного регіону.

Закарпатській області для інвестиційних вкладень у структурно формуючі сфери було би ефективно перейняти досвід Угорщини, де поєднують паритетне поєднання прямих та портфельних інвестицій в економіку регіону, що враховує інтерес підприємства і регіону. Тут необхідно врахувати і чинне податкове законодавство, яке слід реформувати щодо поєднання залучення інвестиційних коштів підприємства, банків, населення та включати елементи податкового стимулювання процесу реінвестування в економіку країни. В даному випадку при вкладанні коштів населення для розвитку регіону інвестиції будуть виконувати і соціальні питання населення. На сьогодні рівень довіри населення щодо вкладання ощадних збережені в інвестиційні проекти низький і знаходиться поза уваги державних інститутів України.

Невизначеність моделі розвитку фінансової системи України, призводить до низької якості фінансових послуг та конкурентоспроможності суб'єктів господарювання, що призводить до недостатнього рівня капіталізації, низької якості і конкурентоспроможності фінансових послуг.

На фінансову систему в Україні впливають нестабільні явища в економіці, які

призводять до фінансової кризи, що має вплив на умови Угоди про асоціацію між Україною та ЄС щодо заходів реформування фінансової системи України, виходячи із завдань «Стратегії – 2020». Це впливає на фінансову ситуацію в Україні, яка є нестабільною, а збалансованість її залежить, насамперед, від розвитку і стабільності фінансів суб'єктів господарювання, державних фінансів, міжнародних фінансових відносин, фінансового ринку, та інших сфер і ланок держави¹.

Одним із факторів стабілізації фінансової системи України є впровадження ефективної фінансової, бюджетної та податкової політики. Видаткова частина не відповідає дохідній частині бюджету, що створює хронічний дефіцит, знижує соціальні стандарти, а для сфери реального сектору – рівень власних оборотних коштів і породжує значну дебіторську заборгованість.

На нашу думку, для розвитку фінансової системи України необхідно її реформувати, враховуючи міжнародний досвід розвинутих країн світу та Європи, зокрема:

- 1) децентралізації надходжень та витрат;
- 2) стимулювання виробництва за рахунок зниження оподаткування;
- 3) розмежування фінансової та кредитної системи;
- 4) розробка доходів і витрат держави, враховуючи всі ресурси держави;
- 5) суворо розмежовувати державний бюджет і державні підприємства;

¹ Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reforms.in.ua/Content/download/Reforms/Finacial%20sector/Complex%20program%20finance%20v4.pdf>.

- 6) вдосконалення системи фінансового обліку, сплати податків та статистичної звітності.

Значну роль у стабілізації фінансової системи України відіграє фінансова політика всередині держави, а саме бюджетна. Постійні прорахунки при складанні бюджету України, коли дохідна частина не відповідає видатковій, зате створює хронічний дефіцит фінансових ресурсів усіх рівнів. Податкове законодавство ускладнює проведення в життя податкової політики, яка би гарантувала принцип соціальної справедливості, а також ефективне витрачання бюджетних коштів.

Найскладнішим завданням даного періоду розвитку держави є фінансова стабілізація, яка передбачає зміцнення фінансів підприємств та організацій, домашніх господарств з одночасним зниженням інфляції, зменшенням дефіциту бюджету, подоланням платіжної кризи, дефіциту платіжного балансу, поліпшенням розрахунків за внутрішніми та зовнішніми боргами.

Збалансованість фінансової системи – це оптимальне поєднання регульованих важелів впливу держави на забезпечення виконання програмних фінансових надходжень до державного бюджету й дотримання видаткової частини у межах, які не перевищують припустимі.

Збалансована фінансова політика завжди створює сприятливі умови для розвитку підприємств усіх сфер економіки, адже вона забезпечує приплив інвестицій та різноманітних капіталовкладень в дані сфери, а також підвищує їх здатність ефективно функціонувати на ринку.

Висновок. Аналіз фінансової системи показує, що вона є незбалансованою, зокрема, бюджет і фінанси суб'єктів господарювання

перебувають у стадії трансформації, а фінансові інститути перебувають у стадії формування. Створені банки як державні, так і комерційні, страхові організації, цільові фонди (державні та недержавні), фінансові посередники, фондова біржа на сьогодні є слабкими та неефективними щодо фінансових ресурсів.

На нашу думку, одним з елементів реформування фінансового сектору є неплатоспроможні банки та фінансові установи. Зміцнення фінансового сектору стабілізує в країні макро- та мікроекономічні показники. Крім того, якщо фінансовий сектор (в усіх країнах світу) здоровий, то здорова і економіка країни, і довіра до влади.

Напрями реформування фінансової системи України є:

- 1) Збільшення активів, кредитів, депозитів до ВВП;
- 2) Кращі банки, страхові та пенсійні фонди, ринки капіталу, тощо;
- 3) Розвиток малих та середніх підприємств і зменшення податкового тиску на них;
- 4) Наближення до міжнародних стандартів, включаючи EU\AA, BIS, IOSCO, IAIS, IFRS, IPO, IADI, CPPS тощо;
- 5) Більш диверсифіковані ринки, установи, продукти і навички.

В умовах міжнародної фінансової співпраці для розвитку та збалансованості фінансової системи України, державі, насамперед, слід визначити модель розвитку та удосконалення даної системи, враховуючи усі ризики, забезпечити

захист прав інвесторів та запровадити нагляд за діяльністю фінансових інститутів. Для тісної співпраці з Європейським союзом та забезпечення перерозподілу фінансових ресурсів, Україні потрібний новий економічний курс на реформування фінансової системи не тільки теоретично, але й практично в кожній фінансовій ланці по забезпеченню створення розподілу та перерозподілу фінансових ресурсів для зростання сукупного суспільного продукту, розвитку галузей, соціального захисту населення і обороноздатності країни.

Для подолання проблем фінансової системи слід сприяти збільшенню обсягу фінансових ресурсів країни, проводити контроль за ефективністю використання наявних фінансових ресурсів та їх цільовою направленістю. В Україні слід приділити увагу удосконаленню існуючої законодавчої бази, яка є неповною. Щодо податкової політики то значну увагу слід приділити порядку вдосконалення системи оподаткування, поліпшенню законодавчої бази з питань пільг та привілеїв, питання уникнення подвійного оподаткування. Для того, щоб фінансова система України розвивалась збалансованою, варто спершу визначити модель, за якою вона розвиватиметься, удосконалити систему ризик-менеджменту шляхом постійного вивчення можливих ризиків, запровадити нагляд за діяльністю фінансових інституцій, забезпечити захист прав інвесторів.

У сучасному світовому просторі від входу держав у міжнародну фінансову систему значною мірою залежить успішне розв'язання ними власних завдань національного економічного росту, покриття бюджетних дефіцитів, виконання боргових зобов'язань за внутрішніми та зовнішніми позиками, тощо.

Література

- Бюджетний кодекс України від 08 липня 2010 р. № 2456-VI (із змінами і доповненнями на 02.03.15): [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
- Іваницька О.М. та ін. Фінансовий сектор України в системі забезпечення інноваційного економічного зростання // Фінансова система національної економіки: проблеми розвитку та управління змінами: у 3-х т. / За заг. ред. Т.І.Єфименко; ДННУ «Академія фінансового управління». – К., 2012. – Т.1. – 894 с. – С.317 – 418.
- Коваленко В.В. Реформування та стратегічний розвиток фінансової системи України / В. В. Коваленко // ScienceRise. – 2015. – № 2(3). – С. 43 – 46.
- Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reforms.in.ua/Content/download/Reforms/Financial%20sector/Complex%20program%20finance%20v4.pdf>.
- Офіційний сайт Рахункової палати України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.ac-rada.gov.ua.
- Проблеми розвитку фінансової системи України та шляхи їх вирішення: монографія/ М.І. Карлін, Ю.В. Шулк, А.В. Кулай та ін.; за ред. д.е.н. проф. М.І. Карліна. – Луцьк: Вежа-Друк, 2014. – 364 с.
- Стратегія розвитку України «Україна 2020: стратегія національної модернізації» // [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/5/2015/>.
- Фінансова система національної економіки: проблеми розвитку та управління змінами [Текст]: у 3 т. / за ред. Т. І. Єфименко; Держ. навч.-наук. установа «Акад. фін. упр.». – К.: ДННУ «Акад. фін. упр.», 2012. – ISBN 978-966-2380-36-1. Т.1 / [Я. Б. Базилук та ін.]. – 2012. – 892 с.